

1994. évi XXIII. törvény

egyes fontos tisztségeket betöltő személyek ellenőrzéséről

Az Országgyűlés a demokratikus államélet tisztaságának előmozdítása érdekében a következő törvényt alkotja:

1. § Ellenőrizni kell, hogy a 2. §-ban meghatározott személyek

a) hivatásos - nyílt vagy „szigorúan titkos” - állományú tisztként teljesítettek-e szolgálatot a volt BM III/III. Csoportfőnökségnél, a budapesti vagy a megyei rendőr-főkapitányságok III/III-as osztályainál, illetve elődeiknél (a Magyar Államrendőrség Budapesti Főkapitányság Politikai Rendészeti Osztálya, a Magyar Államrendőrség Államvédelmi Osztályának, a Belügyminisztérium Államvédelmi Hatóságának, az Államvédelmi Hatóságnak a „Belső reakció” elhárításával foglalkozó szervezeti egységei, a Belügyminisztérium IV. Belsőreakció elhárítási osztálya, a BM Politikai Nyomozó Főosztály V. Belsőreakció elleni harc osztálya) az erre vonatkozó, 1990. február 14-én lezárt és a Belügyminisztériumban őrzött nyilvántartás szerint; vagy

b) az a) pontban felsorolt szervek részére adtak-e a hálózati feladatok vállalására vonatkozó, saját kezűleg aláírt nyilatkozatot és adtak-e jelentést vagy kaptak-e tevékenységükért illetményt, prémiumot, illetőleg kedvezményt; vagy

c) teljesítettek-e szolgálatot 1956-1957-ben karhatalmi alakulatban;

d) betöltöttek-e olyan politikai vagy állami tisztséget, amelyben az a) pontban meghatározott szervek feladatkörébe tartozó adatokról döntéseikhez tájékoztatást kaptak;

e) tagjai voltak-e a Nyilaskeresztes Pártnak.

2. § Az 1. §-ban meghatározott ellenőrzés

1. az országgyűlési képviselők;

2. az Országgyűlés által megválasztott és eskütelre kötelezettek;

3. a Kormány tagjai;

4. a Magyar Nemzeti Bank elnöke;

5. a politikai, a címzetes, a közigazgatási államtitkárok és az azonos jogállású állami vezetők;

6. a főváros főpolgármestere;

7. a nagykövetek;

8. a helyettes államtitkárok és az országos hatáskörű szervek vezetői, valamint a velük azonos jogállású más közszolgálati vezetők;

9. a Magyar Honvédség parancsnoka, vezérkari főnöke, a Határőrség országos parancsnoka és az országos rendőrfőkapitány;

10. a Magyar Rádió, a Magyar Televízió elnökei és a Magyar Távirati Iroda vezérigazgatója;

11. a tábormoki rendfokozattal rendszeresített beosztásba kinevezettek és a rendőrfőkapitányok;

12. a Magyar Nemzeti Bank alelnökei;

13. a Magyar Honvédség parancsnokának, vezérkari főnökének, a Határőrség országos parancsnokának és az országos rendőrfőkapitánynak a helyettesei;

14. a minisztériumi főosztályvezetők és az azonos jogállású állami vezetők;

15. a megyei közgyűlések elnökei, a városok és a fővárosi kerületek polgármesterei és a főváros főpolgármesterének helyettesei;

16. a Magyar Rádió, a Magyar Televízió alelnökei és a Magyar Távirati Iroda vezérigazgató-helyettesei;

17. a rendőrfőkapitányok;

18. a többségi állami tulajdonban lévő egyetemek és főiskolák rektorai, dékánjai és főigazgatói;

19. a hivatásos bírák;

20. az ügyészek;

21. a Magyar Rádió, a Magyar Televízió és a Magyar Távirati Iroda szerkesztői és ennél magasabb beosztású dolgozói;

22. a megjelenésenként átlagosan 30 000 példányszámot meghaladó napi- és hetilapok szerkesztői és ennél magasabb beosztású dolgozói;

23. a többségi állami tulajdonban lévő egyetemek és főiskolák tanszékvezetői és ennél magasabb beosztású tisztségviselői;

24. az állami vagy többségi állami tulajdonban lévő gazdálkodó szervek vezetői;

25. a többségi állami tulajdonban lévő bankok, szakosított pénzintézetek és biztosítóintézetek vezetői adataira terjed ki.

3. § Az ellenőrzést a 2. §-ban meghatározott sorrendnek megfelelően, az azonos pontban meghatározott tisztségek vonatkozásában az érintettek nevének alfabetikus rendje szerint, az 5. §-ban meghatározott bizottság által összeállított személyazonosításra alkalmas névsor alapján kell lefolytatni.

4. § Az egyházak arra hatáskörrel felruházott tisztségviselőinek, illetőleg testületeinek a megkeresése alapján az általuk meghatározott egyházi tisztséget betöltő személyek tekintetében a belügyminiszter, illetőleg a honvédelmi miniszter végzi el az 1. § szerinti ellenőrzést és a megállapított adatokról tájékoztatja a megkeresőt.

5. § (1) Az ellenőrzést két vagy több - három bíróból álló - bizottság hajtja végre. A bizottságok a Legfelsőbb Bíróság elnökének egyetértésével, az Országgyűlés Nemzetbiztonsági Bizottsága által jelölt és az Országgyűlés által határozott időre megválasztott bíróból állnak.

(2) A bizottság tagjának akadályoztatása esetén az (1) bekezdésben meghatározott eljárás szerint az Országgyűlés új tagot választ. Az akadályoztatás elmúltával az új bizottsági tag megbízatása megszűnik.

(3) A bizottság tagjává való jelöléshez az érintett bíró hozzájárulása szükséges.

(4) A bizottság tagjává megválasztott bíró nem ítélezhet, szolgálati viszonya a megválasztás időpontjától a tagság megszűnéséig szünetel. A szünetelés időtartama szolgálati időnek minősül.

(5) A bizottság tagjának munkavégzési jogviszonyára a díjazása kivételével a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvényt kell alkalmazni. A bizottság tagjának díjazásáról a Kormány gondoskodik.

(6) A bizottság tagjai függetlenek és csak a törvénynek vannak alárendelve. A bizottság tagja bíróság vagy más hatóság előtt nem vonható felelősségre az e megbízatása gyakorlása során közölt tény vagy vélemény miatt, ez azonban nem mentesít a titokvédelemre vonatkozó jogszabályok megtartásának kötelezettsége alól.

6. § (1) A bizottság tagjává csak olyan bíró jelölhető, aki nem végzett az 1. §-ban meghatározott tevékenységet és nem vett részt olyan ítélet hozatalában, amelyet az 1956-os népfelkeléssel összefüggő elítélések orvoslásáról szóló 1989. évi XXXVI. törvény, az 1945 és 1963 közötti törvénysértő elítélések semmissé nyilvánításáról szóló 1990. évi XXVI. törvény és az 1963 és 1989 között elkövetett egyes állam és közrend elleni bűncselekmények miatt történt elítélések semmissé nyilvánításáról szóló 1992. évi XI. törvény alapján semmissé nyilvánítottak.

(2) A bíró jelölése előtt köteles írásban nyilatkozni arról, hogy végzett-e az 1. §-ban meghatározott tevékenységet, illetőleg részt vett-e az (1) bekezdés szerinti ítélet hozatalában.

7. § A bizottság tagjává jelölt bíró ellenőrzését az Országgyűlés Nemzetbiztonsági Bizottsága hajtja végre a belügyminiszter és a honvédelmi miniszter által biztosított, az érintett személyre vonatkozó adatok alapján. Ha a belügyminiszter, illetőleg a honvédelmi miniszter az érintett személyre vonatkozóan nem rendelkezik adatokkal, erről tájékoztatja az Országgyűlés Nemzetbiztonsági Bizottságát.

8. § A bizottság, valamint a 7. §-ban foglalt ellenőrzés során az Országgyűlés Nemzetbiztonsági Bizottsága a titokvédelmi jogszabályok megtartásával minden egyéb korlátozástól mentesen vizsgálhatja az ellenőrzött személyek tekintetében az 1. §-ban meghatározott tevékenységre vonatkozó iratokat (a továbbiakban: nyilvántartás), illetőleg a belügyminisztertől - a karhatalmi szolgálat tekintetében a belügyminisztertől és a honvédelmi minisztertől - a nyilvántartásból adatokat kérhet.

9. § A belügyminiszter, a karhatalmi szolgálat tekintetében a honvédelmi miniszterrel együttesen biztosítja az Országgyűlés Nemzetbiztonsági Bizottsága, illetőleg a bizottság részére a nyilvántartás vizsgálatához szükséges feltételeket.

10. § (1) A bizottság az ellenőrzés megkezdéséről írásban, haladéktalanul értesíti az ellenőrzés alá vont személyt, egyben közli, hogy az értesítésben meghatározott időpontban a bizottság előtt álláspontjának előadása céljából megjelenhet, illetőleg azt addig írásban benyújthatja. Az értesítésben meghatározott időpontot legalább 15 nappal megelőző időpontig az ellenőrzött személyt a bizottság tájékoztatja az 1. §-ban meghatározott tevékenységére utaló adatokról, illetőleg arról, hogy ilyen adat nem merült fel.

(2) Az ellenőrzés alá vont személy a bizottság értesítésében meghatározott időpontig a bizottságtól 15 napon belüli újabb időpontot kérhet a személyes megjelenésre, illetőleg álláspontjának írásbeli benyújtására.

(3) Ha az ellenőrzés alá vont személy nem jelenik meg a bizottság előtt, és álláspontját írásban sem nyújtja be a (2) bekezdésben meghatározott időpontig, a bizottság a rendelkezésére álló adatok alapján

hozza meg a 14. § szerinti döntését.

11. § (1) Ha az ellenőrzés alá vont személy igazolja, hogy nem tölti be a 2. §-ban meghatározott tisztséget vagy tisztségéről lemondott, illetőleg felmentését kezdeményezte, az ellenőrzést azonnal meg kell szüntetni. Az ellenőrzés megszüntetéséről a bizottság az ellenőrzés alá vont személyt haladéktalanul tájékoztatja.

(2) Ha az érintett a 22. § alapján az ellenőrzését kéri, azt le kell folytatni.

12. § A bizottság eljárása során a nyilvántartás vizsgálata mellett, a nyilvántartásban talált adatok ellenőrzése érdekében bármilyen törvényes bizonyítási eszközt felhasználhat.

13. § A bizottság eljárása zárt, annak során a bizottság tagjain kívül csak meghívott, illetőleg az ellenőrzés alá vont személy a 10. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott időpontban vehet részt. A bizottság eljárása során felhasznált, illetőleg keletkezett adatokat az államtitok védelmére vonatkozó szabályok szerint kell kezelni.

14. § A bizottság az ellenőrzés eredményeként döntésében megállapítja, hogy az ellenőrzött személy végzett-e az 1. §-ban meghatározott tevékenységet.

15. § A bizottság a döntésében feltünteti azokat az adatokat, amelyekre a döntést alapítja és azt haladéktalanul közli az ellenőrzött személlyel.

16. § A bizottság a döntését titkos szavazással, szótöbbséggel hozza.

17. § A bizottság a működésének egyéb szabályait maga állapítja meg.

18. § (1) Ha a bizottság döntése szerint az ellenőrzött személy végzett az 1. §-ban meghatározott tevékenységet, a bizottság felszólítja tisztségéről 30 napon belül való lemondásra, illetőleg felmentése kezdeményezésére, egyben tájékoztatja arról, hogy ellenkező esetben döntését a 30 napot követő 15. nap elteltével nyilvánosságra hozza. A bizottság felhívja továbbá az ellenőrzött személy figyelmét arra, hogy a döntés ellen bírósághoz fordulhat, és a döntés hatályon kívül helyezését kérheti. A döntésben foglaltak tekintetében a személyhez fűződő jogok megsértése miatt nincs helye bírósági eljárásnak.

(2) A bizottság a döntését a Magyar Közlöny személyi részében közzéteszi, egyidejűleg nyilvánosságra hozatal céljából megküldi a Magyar Távirati Iroda részére.

19. § (1) Az ellenőrzött személy a döntéssel szemben annak közlésétől számított 15 napon belül a Fővárosi Bíróságnál keresettel élhet.

(2) A bírósági eljárásra a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálatára vonatkozó szabályok (Pp. XX. fejezet) az irányadók.

(3) A bíróság a kereset benyújtásáról haladéktalanul értesíti a bizottságot.

(4) A kereset benyújtása a döntés nyilvánosságra hozatalára halasztó hatályú.

(5) A pert a Belügyminisztérium, illetőleg karhatalmi szolgálatra vonatkozó adatok vitatása esetében, ha azokat nem a Belügyminisztérium őrzi, a Honvédelmi Minisztérium ellen kell megindítani.

(6) A bíróság a jogerős ítéletet közli a bizottsággal.

(7) A bíróság az eljárást zárt tárgyaláson folytatja le.

20. § (1) Ha az ellenőrzött személyt a bizottság felszólítja tisztségéről való lemondásra vagy felmentése kezdeményezésére, de a döntés közlésétől számított 30 napon belül, illetőleg a 19. § szerinti bírósági eljárás esetében a keresetet elutasító jogerős ítélet közlésétől számított 30 napon belül az ellenőrzött személy tisztségéről lemond vagy felmentését kezdeményezi és ennek megtörténtéről hitelt érdemlő módon a 30 napot követő 15 napon belül tájékoztatja a bizottságot, az nem hozza nyilvánosságra a döntést.

(2) A bizottság nem hozza nyilvánosságra döntését, ha azt a 19. § szerinti bírósági eljárás során hozott jogerős ítélet hatályon kívül helyezte.

21. § Ha a bizottság felszólítja tisztségéről való lemondásra vagy felmentése kezdeményezésére, a döntés közlésétől számított 30 napon belül, továbbá, ha a 19. § szerinti bírósági eljárás esetében a keresetet elutasító jogerős ítélet közlésétől számított 30 napon belül az ellenőrzött személy tisztségéről nem mond le vagy felmentését nem kezdeményezi, a bizottság a 30 napot követő 15. nap elteltével a döntését nyilvánosságra hozza, egyben felhívása alapján a belügyminiszter az adatok titkos minősítését megszünteti.

22. § (1) Azok, akik e törvény hatályossága ideje alatt lemondanak a 2. §-ban felsorolt tisztségekről, illetve akik olyan választott tisztséget töltenek be, amelyet ez idő alatt újabb választások érintenek és azon nem jelöltetik magukat, kérhetik a bizottságtól annak igazolását, hogy nem voltak tagjai vagy ügynökei az 1. §-ban meghatározott szervezeteknek.

(2) Az (1) bekezdésben érintett személyeknek kérelmük benyújtásával egy időben igazolniuk kell lemondásukat, illetve jelöléstől való visszalépésüket.

(3) Ha a kérelmező nem szerepel a nyilvántartásban, a bizottság arról 30 napon belül részére igazolást ad ki.

23. § A döntés, a jogerős bírósági ítélet egy-egy példányát, annak igazolását, hogy az ellenőrzés alá vont személy a 2. §-ban meghatározott tisztséget nem tölti be, továbbá az ellenőrzött személy tisztségéről való lemondásának, illetőleg felmentése kezdeményezésének megtörténtét tanúsító iratokat az ellenőrzött személyre vonatkozó nyilvántartási anyagokhoz csatoltan a titokvédelemre vonatkozó szabályoknak megfelelően kell őrizni.

24. § A bizottság működéséhez, továbbá ezzel összefüggésben a nyilvántartás vizsgálata során a Belügyminisztériumnál és a Honvédelmi Minisztériumnál felmerülő költségekhez a szükséges pénzügyi fedezetről a költségvetésről szóló törvényben kell gondoskodni.

25. § Törvény eltérő rendelkezésének hiányában az ellenőrzött személyre vonatkozóan a döntés, illetőleg a jogerős ítélet közlésétől számított 30 évig, egyéb személyre vonatkozóan a törvény hatálybalépését követő 6 évtől számított 30 évig a nyilvántartásba nem lehet betekinteni. A nyilvántartás őrzéséről a belügyminiszter - a karhatalmi szolgálatra vonatkozó adatok tekintetében a belügyminiszter és a honvédelmi miniszter - gondoskodik.

26. § A Belügyminisztérium volt III. (állambiztonsági) Főcsoportfőnöksége és jogelődjei „szigorúan titkos” állományának tagjai részére a szolgálati viszony alapján megállapított szolgálati nyugellátás figyelembevételével a kiegészítő jövedelem nem folyósítható. Ez a rendelkezés nem érinti a munkaviszonyon alapuló nyugellátási jogosultságot.

27. § (1) Ez a törvény a (2) bekezdésben foglalt kivétellel 1994. július 1-jén lép hatályba és - a 23., 25. és 26. § kivételével - 2000. június 30-án a hatályát veszti.

(2) A törvény 5-9. §-a és az 5. § szerinti bizottság tagjának ellenőrzése tekintetében az 1. §-a a kihirdetése napján lép hatályba.

(3) A 2. §-ban foglalt tisztséget 1994. július 1-jén betöltők ellenőrzését 1995. június 30-ig, az azt később betöltők esetében a hivatalba lépést követő egy éven belül le kell folytatni.

(4) A törvény hatálya alatti időszakban a 2. §-ban foglalt tisztséget ismételten betöltők esetében, ha ellenőrzésük korábban már megtörtént, a 3. § szerinti újbóli megkeresés esetén azt nem kell ismét lefolytatni. Ez esetben a bizottság a korábbi döntése alapján szólítja fel az ellenőrzött személyt a tisztségéről való lemondásra vagy felmentése kezdeményezésére. A bizottság a döntés nyilvánosságra hozatalára a 20. és 21. § értelemszerű alkalmazásával a felszólítás közlésétől számított határidővel intézkedik.